

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

Dominica xv. post trinitate[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

Mdomini
ca. xv. est euā
gelii. Nemo
potest duob'
dominis ser
uire. etc. Mat
th. vi. Circa
qd' possit hec
d' disputari.

¶Primo. Utrum ho mo' potest
duobus dñis seruire. **¶**Secdo.
vtrum potest quis deus odio ha
bere. **¶**Tertio. vtrū omnis solli
cituudo temporalium sit probita.

Dprimaz
sic pceditur.
Et videtur q'
homo potest
seruire duobus
dñis. **¶**Pr
mo sic. Quis

potest sibi p'stituere duos fines
temporalem et eternum. non re
ferendo vnum ad alterum. ergo
et. p'sequentia videtur bona. qz
inde non potest duobus dñis ser
uire. qz non potest simplicitas et
vnitas intentionis anime mane
re. antecedens probatur multis
pliciter. Primo sic. Nihil prohi
bet eundem motum esse gratie
et nature. sicut diligere. qz bene
ficus qd' respicit natura m. et di
ligere quia bonus quod respicit
gratiam. ergo nihil p'hibet eun
dem actum referri ad finem na
ture et finez gratie. sed finis na
ture semp est in creatura. finis
gratie in creatore. vnus ergo

et eiusdem actus poterunt cōsti
tui duo fines. non referēdo vnū
ad alterum. **¶**Secundo sic. Lū
ratio sit vna potentia habēs par
tem superiorem et inferiorem
ratione superioris potest mone
ri in deum. ratione inferioris que
p'iuncta est sensualitati in id qd'
est necessariū. ita tñ q' nec hunc
finem ponat ordinatū ad aliuz.
ergo et. **¶**Tertio sic. Potest q's
ire ad sanctum Iacobū ex voto
facto ex caritate. Irē potest ire
ex naturali pietate ad videnduz
fratrem suū. ergo eadē actio po
test esse ex caritate et ex natura
li pietate. sed caritas refert ad
finem eternuz. naturalis pietas
ad finem temporales. ergo sunt
duo fines vnus actiōis. tempo
ralis scz et eternus. **¶**In oppo
situm est euangelium p'iens.
Unde Augustinus in sermone
domini de monte. exponēs illud
Si oculus tuus fuerit simplex
et. Nisi cor simplex fuerit. mund
um non erit. simplex autē quo
modo erit si duob' dñis seruiat
nec vna intentione rerū eternaz
purificet actionem suaz. sed eā
mortaliz rerum amore obnubi
let. non potest ergo mundum et
simplex cor esse si diuidatur in
tentio. et p'stituatur duo fines in
temporalibus et eternus. **¶**Rñ
deo dicendum iuxta Albertum
magnum. q' nemo. id est. nullus
homo cum sit vnus et omnia sua
tam in corpe q' in anima reduz
cantur ad vnum. potest esse diui

Dñica xv. post trinitatem.

fas in duos dominos Sicut enim unum membrum non est duorum corporum. nec una avis facit duos nidus. nec unus bos in duobus trahit agris. sic nec unus indivisus homo duobus dominis servire potest. duobus dicit ecce in quo notatur domini diversitas unde uterque terminus est formaliter accipiendus. Duo enim formaliter acceptum principium est alteratis. sicut dicit Pythagoras. eo quod est primus recessus ab unitate. Domini autem formaliter sunt domini forma dominationis differentes. et horum unus non est sub altero. quia quorum unus est sub altero mater et aliter sunt plures. et secundum formam domini sunt unus solus. duo ergo formaliter domini non conveniunt in legibus et preceptis et si unus est urbane potestatis in preceptis. alter est tyrannus. et ideo dicit glosa de contraria operantibus dominis. Pro responsione ad argumenta iuxta Alexandrum de hali. in. ij. est notandum. quod constitutere duos fines scilicet temporale et eternum contingit ita quod sint ordinati ut unus propter alium. hoc contingit dupliciter. ita quod ponatur eternum finis ultimus temporale vero finis primus. vel e converso. vel ita quod non sint ordinati sed utrumque principaliter intendat et temporale et eternum. Si ponatur eternus finis ultimus. et temporale finis ordinatus ad finem. distinguuntur alii sic. quia aut est actio spiritualis aut corporalis. si spiritualis

ut predicatio et oratio. et huiusmodi. non potest referri ad temporalem finem. veluti ad pecuniam. et per consequens ad finem eternum. scilicet deum. vi fas non esset ut aliquis predicaret aut celebraret divina isto fine ut acquireret temporalia de quibus sustentaretur ad fructus dei. Si vero sit actio temporalis sicut est laborare in vinea. dicitur quod potest referri ad finem temporalem. dum tamen referatur postmodum ad deum. ut fodere vinea ad pecuniam acquirendam qua sustentetur ad servitium dei. Si autem e converso finis primus ponatur deus. finis ultimus temporale puerissimum est nam ut dicit Augustinus. Humana pueritas est fruendis uti. hoc est divina ad alium finem referre. Et in hoc exponit illud Eccl. ij. De ingredienti terram duabus viis dicit glosa. Duabus viis ingreditur qui quod dei est opere explet. et quod mundi est cogitatio querit. Si vero constituantur duo fines principales. temporale et eternum accidit perveritas de qua dicit Augustinus. quod pueritas est utendis frui. hoc est temporalia quibus utendum non referre ad eterna quibus fruendum est secundum hoc accipitur illud Eccl. j. Non accipis seris ad illud duplici corde. et illud Jacobi. j. Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. glosa. Duplex est animo qui vult gaudere cum seculo et vult gaudere

re cū deo. Istis habitis dicēdūz est argumenta singula. ¶ Ad primam rñdetur. negando cōsequētiā. Et ratio est. qz mot⁹ nature ordinatur ad motum gratie. gratia em̄ pfectio nature est unde in ordine quodam se habent natura ⁊ gratia. Unde ad illud quod dicitur. finis nature est in creatura. intelligendum est. qd aliter quide finis est in creatura. ⁊ aliter finis voluntatis puerse. voluntas em̄ puerse. pponit finem in creatura excludendo finem summum. natura autē ponit finem summum in creatura ordinabile ad finem summū. nō ergo erit simile de motu nature ⁊ gratie ⁊ motu voluntas in finem temporale et eternum. ¶ Ad scđaz rñdetur negando cōsequentiā. Et ratio est. qz ratio non potest ordinate moueri si s̄ deliberationē equa liter constitueret finem deum. ⁊ id qd est nature necessarium. nā motus inferioris partis rationis debet ordinari ⁊ sequi motus superioris partis rationis. qz aliter puerteretur ordo. ¶ Ad tertiā rñdetur negando cōsequentiā. Et ratio est. qz cum ratio deliberat de fine naturalis pietatis ⁊ de fine caritatis. ad hoc qd sit ordinatus motus et meritorius. necesse est vt finis principalis sit finis charitatis. bene potest tamen finis pietatis naturalis scilicet visio fratris apud sanctū. Jacobū esse causa acceleratiōis motus non tamen ex hoc constituetur

duplex finis principalis.

D secūda

questionez sic procedit (iii. sen. dis. l. q. ii. ar. j. q. v.) Et videtur qd homo deū odio habere nō possit. ¶ Primo sic. dicit Dionysius de diuinis nominibus. qd omnibus amabile ⁊ diligibile est primum bonū et pulchrum. hoc autem deus est. ergo a nullo odio habet. ¶ Scđo sic. Nullus potest ipsam bonitatem odio habere. sicut nec maliciam velle. malum em̄ est omnino inuoluntarius. vt dicit Dionysius quarto de diuinis nominibus. Deus autem est bonitas ipsa. ergo nullus potest eum odio habere. ¶ Tertio sic. Odium est auersio quedā. sed sicut dicit Dionysius primo capitulo de diuinis nominibus Deus omnia ad seipsū conuertit. ergo nullus euz odio habere potest. ¶ In oppositū est euangelii presens. Et illud. ps. Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Et iohānis. xv. Nunc autem ⁊ viderunt et oderunt me ⁊ patrē meū. ¶ Respondeo dicendūz iuxta sanctū Thomam. Odium est motus appetitiue potentie que non mouetur nisi ab aliquo apprehēso. Deus autem dupliciter apprehēdi potest ab hoīe. Vno mō s̄m seipm̄ puta cum per essentia videtur.

Dominica. fv. post trinitatem.

Alio modo per effectus suos. cū
 sez. inuisibilia dei per ea que fa-
 cra sunt intellecta cōspiciuntur.
 Ista distinctione posita. fit ista
 prima conclusio. Deus in seipso
 odio haberi non potest. quoniam
 ipse per essentiam est ipsa boni-
 tas. quam nullus odio habere
 potest. quia de ratione boni est
 q̄ ametur. unde impossibile est
 q̄ aliquis videns deum per es-
 sentiam eum odio habeat. ¶ Se-
 cundo potest comprehendī per
 effectus suos. et quia eorum ali-
 qui sunt qui nullo modo possunt
 esse contrarij voluntati humane
 sicut sunt esse viuere et intelli-
 gere. Est conclusio secunda iuxta
 albertum q̄ cum deus sit princi-
 pium dans esse et continens in
 esse. et gubernans ad optimum
 sue nature vniuersum. et cū oīa
 appetant esse sicut et bonum a
 nullo potest haberi odio. sed in
 ista cōsideratione omnia aut na-
 turali aut animali aut intelle-
 ctuali motu amant deum. Sunt
 autem quidam effectus dei. qui
 repugnant inordinate volunta-
 ti. sicut inflictiō pene. et etiam
 cōhibitio peccatorum per legē
 diuinam. que repugnant volun-
 tati deprauate per peccatus. Et
 sic est tertia conclusio. Et sū hanc
 cōsiderationē talium effectuum
 ab aliquibus deus odio haberi
 potest. inq̄tum scilicet apprehē-
 ditur peccatorum prohibitor et
 penarum inflictor. ¶ Ad ratio-
 nes in oppositum. ¶ Ad primas

respondetur. q̄ dictum dicitur
 de appetitu naturali intelligi
 quia tamen in damnatis perur-
 titur per id quod additur ex
 liberata voluntate. ¶ Ad dicitur
 dum. q̄ ratio illa procedit
 ad illos qui vident dei essentiam
 que est ipsa essentia bonitatis.
 ¶ Ad secundā respondetur eo-
 dem modo. ¶ Ad tertiam res-
 pondetur. q̄ deus conuertit omnia
 ad seipsum. inq̄tum est essentia
 principium. quia omnia trahunt
 sunt. tendunt in dei similitudinem
 qui est ipsum esse et.

D tertia
 sic procedit
 Et videtur
 non omnis
 licitudo tem-
 poraliū sit
 prohibita. ¶
 declarat. i. h. q. lv. art. vi. et vii.
 ¶ Primo sic. ex illo Luc. decimo.
 Martha sollicita es erga plu-
 rima. ¶ Secundo ex illo ad Ro-
 m. Qui preest i sollicitudine.
 ¶ Tertio. ex illo. i. Cor. vi. Qui
 cum vxore est. sollicitus est quia
 sunt mundi quomō placeat
 ri. ¶ In oppositum est euangeli-
 presens. ¶ Respondeo iuxta
 minus albertū dicendum q̄
 pler est sollicitudo. Una est
 focans. et est quando vitalis
 ritus qui in nobis lucet fidei
 calet caritate sollicitudine
 sentis seculi sic stringitur vel
 tinguitur q̄ ad deum se exten-

re non potest nec vebere virtutē ad obsequiū xp̄i. nec spirare au- ras sp̄s sancti. tunc fit omnino quod dicit Mat. xij. q̄ verbum inter spinas cadēs a sollicitudi- nibus et curis seculi suffocaf. et nō fert fructū. Et hec sollicitu- do est q̄ tanta cura mundanoꝝ habetur. q̄ lucra mundana pre- ponitur diuinis. et hec sollicitu- do hic interdicit. ¶ Alia est sol- licitudo sp̄itū vitalem nō strin- gens nec operiens vt extinguat sed potius dilatans. vt ille qui tor⁹ ascēdit p deuotionē ad deū dilatatur in prouidentia cōmis- sorum. et hoc modo dicit ad Ro- ma. xij. Qui preest in sollicitudi- ne rē. et hec nō interdicitur. sed cōceditur. et illis quibus incum- bit precipitur. j. Thi. v. Qui suo- rum et maxime domesticoꝝ cu- ram nō habet rē. Est etiam solli- citudo circa temporalia bona. non tanq̄ circa finem vltimū et p̄ncipalia bona. sed sicut circa organa et instrumēta peruenien- di ad consequendū spiritualia bona. et talis sollicitudo est lici- ta. sicut illa que fuit marthe. Ex- his p̄z respoñtio ad obiecta.

ca quod mouetur tale dubium.

Dñica decimasexta est euangeliū Ibat iesus in ciuitatē que- dam rē. Luc. septimo. Cir-

Trum hoc

miraculū quo resuscitauit fi- liuz vidue fue- rit sufficiēter offensiū diu- nitatis xp̄i si-

ue q̄ xp̄s esset verus deus. Et vi- detur q̄ nō. Nam vt arguit. iij. par. q. xliij. ar. iij. ¶ Primo sic. esse deum et hoīem. est pp̄iū xp̄i sed alijs multis tam veteris q̄ noui testamenti sc̄tis commune fuit resuscitare mortuū. ergo il- la resuscitatio mortui non fuit sufficiēs ad ostendendū diuinita- tē xp̄i. ¶ Sc̄do sic. virtute di- uinitatis nihil est maius. sed ali- qui fecerūt maiora miracula q̄ xp̄s. Dicitur enim Job. xij. qui credit i me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum fa- ciet. ergo videtur q̄ hoc miracu- lum nec alia que xp̄s fecerit fue- runt sufficiētia ad ostendendū diuinitatē xp̄i. ¶ Tertio sic. ex particulari nō sufficiēter ostēdi- tur vniuersale. sed istud miracu- lum fuit quoddā p̄ticulare opus ergo ex illo nō sufficiēter demō- strata est diuinitas xp̄i. ¶ In op- positū est euangeliū. in quo ex ma- gnitudine miraculi dicit. q̄ ac- cepit omnes timor. sc̄z admira- tionis. et glorificabāt deum. Itē p̄z ex illo Job. v. Opera que de- dit mihi pater vt faciam ipsa te- stimonii perhibent de me. ¶ Re- spondeo dicendū sub ista conclu-